

3e Tussenrapportage

Platform Sport,
Bewegen en Onderwijs

1 maart 2011

Inhoud

Voorwoord	4
Inleiding	5
Stand van zaken deelprojecten Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs	6
Masterplan Bewegen en Sport in het mbo: van sprint naar duurloop – MBO Raad	
Sportaanbod voor het Onderwijs – NOC*NSF	
Effectiviteit Interventies – NISB / het Mulier Instituut / TNO	
Sport Lokaal Samen – VSG	
VMBO in beweging – NISB	
Monitoring en evaluatie / Brede Analyse	15
Monitoring beleidskader – TNO / het Mulier Instituut	
Brede Analyse – het Mulier Instituut	
Werkwijze van het platform	18
Overleg	
Werkgroepen	
Visievorming toekomst sport, bewegen en onderwijs	
Communicatie	20
Externe en interne communicatie	
Communicatie met de ministeries van OCW en VWS	
Financiën	21
Bijlage	22
Visienotitie sport, bewegen en onderwijs	

Voorwoord

Met veel genoegen bieden we u deze derde tussenrapportage van het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs aan. Met deze tussenrapportage informeren we u over de voortgang die het platform heeft geboekt bij de uitvoering van het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs. Hierin is het beleid verwoord, om jongeren binnen en buiten het onderwijs de komende jaren meer aan het sporten en bewegen te krijgen.

In het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs zijn uiteenlopende partijen op het gebied van onderwijs, sport en kennis verenigd. Deze partijen werken nauw samen om zowel binnen als buiten het onderwijs een beter samenhangend aanbod aan sport en beweging voor jongeren te realiseren. In deze tussenrapportage leest u waar die samenwerking tot op dit moment toe heeft geleid. Dit document is de derde in een reeks van rapportages waarmee het platform formeel verantwoording aflegt van haar werkzaamheden.

Platform Sport, Bewegen en Onderwijs
Karin van Bijsterveld – voorzitter
Philip Geelkerken – vice-voorzitter

Inleiding

Op 26 maart 2009 is in Den Haag door de staatssecretarissen Jet Bussemaker van VWS en Sharon Dijksma van OCW het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs gelanceerd. Dit platform behelst een uniek samenwerkingsverband tussen een groot aantal organisaties op het terrein van sport, bewegen en onderwijs. Met het ondertekenen van een intentieverklaring hebben deze organisaties zich gezamenlijk toegelegd op het uitvoeren van het *Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs*. Hoofddoel van het beleid met betrekking tot het thema sport, bewegen en onderwijs is om te bereiken dat in 2012 minimaal 50% van de jeugd van vier tot en met zeventien jaar de *beweegnorm* haalt.

Het platform is gestart met het vertalen van de inhoud van het beleidskader in concrete projectvoorstellen, die tezamen het uitvoeringsplan vormen. Vervolgens zijn deze projecten in uitvoering genomen. In het uitvoeringsplan staan verder de afspraken die zijn gemaakt met betrekking tot de interne communicatie en de monitoring en evaluatie van de diverse projecten. Ook staan hierin de afspraken over de Brede Analyse (die parallel loopt aan de uitvoering van het beleidskader) en de wijze waarop het platform tussentijds en achteraf (financiële) verantwoording aflegt over uitgevoerde deelprojecten.

Deze tussenrapportage

Deze rapportage heeft betrekking op de activiteiten van het platform sport, bewegen en onderwijs in het laatste half jaar van 2010. Het platform heeft zich in die periode hoofdzakelijk bezig gehouden met de volgende activiteiten:

- de verdere uitvoering van en communicatie over de deelprojecten. De platformpartijen werken hard aan de uitvoering van de in het beleidskader gedefinieerde projecten. De projecten lopen volgens schema. Alleen valt het aantal interventies op het gebied van bewegen en sport dat voldoet aan zekere kwaliteitscriteria tegen vergeleken met de verwachtingen vooraf;
- de rapportage over de nulmeting in het kader van de monitoring en evaluatie van het beleidskader en haar projecten;
- de rapportage over de Brede Analyse 2010;
- het ontwikkelen van een visie op sport, bewegen en onderwijs na afloop van het huidige beleidskader (zie bijlage);

N.B.: Op deze plek kunnen we alvast wel opmerken dat de ambities ten aanzien van sport, bewegen en onderwijs, die staan beschreven in de visienotitie en voluit gedeeld worden door de leden van het platform, onder druk lijken te staan nu diverse sectoren te kampen hebben met budgettaire krapte.

In deze tussenrapportage geven we een overzicht van de bovenstaande activiteiten. De structuur van deze tussenrapportage is vergelijkbaar met de voorgaande rapportages. De eerste paragraaf bevat een rapportage van de stand van zaken binnen de vijf deelprojecten. Voorts komen de monitoring en de evaluatie van het beleidskader en de deelprojecten aan bod. Daarna wordt ingegaan op de Brede Analyse. Tevens evalueert de tussenrapportage het proces tot dusverre, de communicatie rondom het project en de financiële stand van zaken van het platform.

Als peildatum geldt 31 december 2010.

Stand van zaken deelprojecten

Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs

Met het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs streven de ministeries naar meer sportdeelname en beweging door de schoolgaande jeugd. Om deze doelstelling te realiseren, zijn vijf deelprojecten geformuleerd voor de beleidsperiode 2009-2012. De prioriteiten uit het beleidskader vormen daarbij het belangrijkste uitgangspunt. In dit hoofdstuk geven we de stand van zaken weer met betrekking tot de vijf deelprojecten.

Masterplan Bewegen en Sport in het mbo: van sprint naar duurloop – MBO Raad

Project	Masterplan Bewegen en Sport in het mbo: van sprint naar duurloop
Projectleider	MBO Raad
Doelstelling	Het duurzaam implementeren van bewegen en sport binnen het mbo, om de deelnemers voor te bereiden op een plek in de maatschappij als vitale werknemer en vitale burger. Om te komen tot meetbare resultaten is een cijfermatige doelstelling nodig. Deze cijfermatige doelstelling is als volgt gedefinieerd: het streven is 5% van de minimale contacttijd per leerjaar (850 uur) die de student binnenschools aanwezig is (in Instellingstijd Verzorgd Onderwijs (IIVO)), dus met uitzondering van Beroeps Praktijk Vorming (BPV)) in te vullen met sport en bewegen.

In de afgelopen periode zijn er vanuit de elf thema's¹ veel acties ondernomen en scholen bereikt. In het najaar van 2010 zijn er tien scholen bijgekomen wat de teller op 39 zet. De onderverdeling is als volgt:

- 34 roc's (van de 41 roc's)
- 3 aoc's (van de 12 aoc's)
- 2 vakscholen (van de 14 vakscholen)

Het algemene beeld is nu dat op alle scholen heel concreet aan acties wordt gewerkt om studenten meer lesaanbod te geven binnen het bewegingsonderwijs. De diverse thema's zijn hierin ondersteunend en worden op verschillende manieren ingezet.

Overkoepelende activiteiten

De afgelopen periode zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- twee vergaderingen van het Platform Bewegen en Sport in het mbo;
- twee masterclasses met als thema's 'bekostiging' en 'bevoegd/bekwaam/aansprakelijk';
- een opleiding voor sportcoördinatoren is gestart met 15 deelnemers;
- een zeer succesvolle studiereis naar Zweden en Finland is georganiseerd, met 40 deelnemers uit diverse sectoren;
- de accounthouder heeft alle 39 scholen voor derde keer bezocht;
- het Olympisch Plan 2028 is als nieuw thema toegevoegd voor de mbo-scholen. Voor dit thema is een extra themaleider aangenomen;

¹ 1) Sportcoördinator en sportbureau, 2) Gezonde school, 3) Leefstijl en testen, 4) Voortijdig schoolverlaten, 5) Bedrijfssport (BRAVO), 6) Schoolsport, 7) Sportkader, 8) Topsport, 9) Bewegen in de kwalificatiedossiers en binnen burgerschap, 10) Doorlopende leerlijn bewegen en sport, en 11) Communicatie

- om duidelijker aan te sluiten bij de vraag van de scholen is een lichte accentverschuiving zichtbaar richting het onderwerp vitaal werknemerschap. Hierdoor ontstaat er meer draagvlak binnen de scholen voor beweegprogramma's met het accent op vitaliteit. In dit kader worden gesprekken gepland met VNO/MKB om de rol van de werkgeversorganisaties in deze te onderzoeken;
- zeer waarschijnlijk zal er vanaf medio februari 2011 een nieuwe tekst in het document Leren & Burger-schap vastgesteld worden. Deze geeft meer en duidelijkere richtlijnen voor de scholen om bewegen en gezondheid voor de burger en de werknemer in het onderwijs te verankeren.

Activiteiten per thema

Interne organisatie

Ten aanzien van het thema interne organisatie van Bewegen en Sport (B&S) in het mbo blijkt dat die nooit klaar is, maar altijd onderdeel uitmaakt van een dynamiek. Meer en meer krijgt B&S wel een plaats binnen het beleid van de instelling en sector. In veel gevallen is vitaliteit en/of gezondheid de rode draad. Maar ook begrippen als 'community' en 'maatschappelijke positionering' worden genoemd als ankerpunt voor B&S. Wellicht de belangrijkste opdracht van de sportcoördinatoren is een cultuurverandering te realiseren binnen de instelling. Deze is te kenmerken als bewegen en sport inclusief denken en doen. Met behulp van een duidelijke communicatie campagne, duidelijke resultaten, fysieke zichtbaarheid van B&S in de instelling, tevreden leerlingen en de docenten als ambassadeurs van B&S, worden inmiddels grote stappen gemaakt.

Gezondheid / test je leefstijl

Ten aanzien van het thema gezondheid/test je leefstijl valt het volgende te melden:

- er zijn twee werkbijeenkomsten geweest met geïnteresseerde ROC's rondom de thema's BRAVO en Gezonde School;
- er zijn twee nieuwe potentiële pilots bezocht en later voorzien van ondersteuning;
- er is gewerkt aan een handleiding Gezonde School (ism de overige werkgroepleden);
- de Argumentenkaarten ten behoeve van de invoering Gezonde School zijn gereed;
- de begeleidende teksten voor de website www.gezondeschool.nl zijn gereed;
- er is ondersteuning geboden bij de ontwikkeling van een lessenreeks praktijk en theorie van Fital Sports;
- in Lichamelijke Opvoeding is een artikel geplaatst met betrekking tot Gezonde School ontwikkeling.

Vroegtijdig Schoolverlaten

Voor het thema Vroegtijdig Schoolverlaten (VSV) is de opdracht voor de themaleider geherformuleerd.

De themaleider moet een sluis zijn voor de initiatieven vanuit het mbo-veld naar de rest van de mbo's en voor de landelijke VSV ontwikkelingen naar het veld van mbo Bewegen en Sport.

Er is een netwerkbijeenkomst voor geïnteresseerde roc's geweest. Verder worden vier onderzoeken/projecten actief gevolgd door de themaleider VSV:

1. Onderzoek door Twente School of Education bij concrete projecten op 3 roc's;
2. Een initiatief van de Universiteit Groningen rond een leergang 'zelfregulering en bewegen en sport';
3. Kennis verzamelen van doorlopende voorbeelden van Vmbo naar mbo;
4. Sport MPower door Kennispraktijk, een aantrekkelijk sportaanbod wordt ingezet als trigger bij loopbaantrainingen.

Topsport

Er is binnen het thema 'topsport' hard gewerkt aan overleg met het ministerie van OCW om te komen tot een voor alle partijen acceptabel 'topsportaddendum'. Daarmee wordt vanaf 1 januari 2011 tot 1 juni 2011

een pilot gedraaid op dertien roc-instellingen. Na definitieve invoering van het topsportaddendum behouden roc-instellingen zichzelf het recht om al dan niet gebruik te maken van de mogelijkheden die het topsport-addendum biedt.

Schoolsport

Ten aanzien van schoolsport voor mbo-scholen is vooral aandacht besteed aan twee zaken: 1) collectieve communicatie en gestroomlijnde aanmelding via een contactformulier, en 2) kwaliteitsverbetering door eenduidige reglementering. Inmiddels participeren steeds vaker sportbonden (onder andere bij floorball, zwemmen, volleybal en schaatsen) in de organisatie en tijdens het verloop van enkele NK's. Naast deze NK's organiseren ook enkele mbo's een sportief evenement (o.a. voetvolley), die open gesteld wordt voor alle mbo-scholen.

Zowel in het primair als voortgezet onderwijs blijken de schoolsportverenigingen een succes te zijn. Leerlingen zijn geïnteresseerd in het geboden sportaanbod. Dit vormde aanleiding voor Roc Zadkine (Rotterdam) om vanaf september 2010 te gaan participeren in de schoolsportvereniging. Zelfs na een verlenging van deze proefperiode en het extra onder de aandacht brengen van dit sportaanbod, blijkt echter dat er onvoldoende interesse is hiervoor onder de mbo-leerlingen. Inmiddels is er een doorstart met een aangepast sportaanbod met het doel alsnog hun interesse te wekken.

Sportkader

Belangrijkste ontwikkelingen op het thema 'sportkader' in het najaar 2010 waren:

- communicatie via wervingsposters en een artikel in het KVLO-magazine;
- samenwerking tussen de thema's Sportkader en Schoolsport en met de gezamenlijke opleidingen Sport en Bewegen bij het aanbod kaderopleidingen;
- vier roc's zijn in oktober 2010 gestart met het opzetten van meerdere sportkaderopleidingen. Bij alle scholen blijkt een langere opstartfase nodig te zijn om voldoende studenten te kunnen bereiken. Verschillende pilots starten daarom niet in februari maar in september 2011.
- uitvoering van een behoeftepeiling onder studenten. Uit deze peiling blijkt dat ruim 30% van de onder-vraagde studenten geïnteresseerd is;
- versterken van kennisverbreding en netwerk.

Bedrijfssport

Op het thema 'bedrijfssport' tenslotte is begonnen met het oogsten van de investeringen die in het eerste projectjaar zijn gedaan. Op acht roc's lopen pilots. De 'lessons learned' worden inzichtelijk gemaakt via een artikel in Lichamelijke Opvoeding, het BRAVO-kompas en workshops op studiedagen.

Sportaanbod voor het Onderwijs – NOC*NSF

Project	Sportaanbod voor het Onderwijs
Projectleider	NOC*NSF
Doelstelling	Realisatie van 1.500 schoolactieve verenigingen in augustus 2012, die als volwaardige samenwerkingspartner van scholen en de overige partners in de BOS driehoek kunnen functioneren. Gedurende de gehele projectduur verzorgen de schoolactieve verenigingen gezamenlijk in totaal 87.500 contacturen aan sportaanbod voor de schoolgaande jeugd.

Op basis van de gezamenlijke ambitieuze doelstelling om in 2012 1500 schoolactieve verenigingen te hebben, hebben verschillende bonden een meerjarenaanvraag ingediend en zijn per deelnemende bond prognoses opgesteld voor het aantal schoolactieve verenigingen. Tussentijdse meting wijst uit dat deze prognoses nog steeds als realistisch beschouwd kunnen worden. Op dit moment zijn er ruim 600 schoolactieve verenigingen in beeld. Daarnaast heeft een groot aantal verenigingen al op de één of andere wijze een samenwerking tot stand gebracht met het onderwijs.

Collectieve kennisdelingsbijeenkomsten

In het Huis van de Sport (Nieuwegein) hebben in de tweede helft van 2010 een tweetal gezamenlijke kennisdelingsbijeenkomsten plaatsgevonden, waarin met name de afstemming ten aanzien van de projectbrede (collectieve) activiteiten centraal stond. Daarnaast is veelvuldig ook de relatie met het onderwijsveld besproken. Dit heeft geleid tot de volgende opbrengsten:

- *communicatieplan/-strategie* om de zichtbaarheid te vergroten en andere verenigingen te inspireren;
- *contactformulier* (www.nocnsf.nl/sportenonderwijs) waarmee het onderwijs en gemeenten/sportservices hun algemene of sportspecifieke (ondersteunings)vraag neer kunnen leggen. Hieruit wordt zichtbaar dat zowel het primair als het voortgezet onderwijs in contact wil komen om (extra) sportaanbod door verenigingen te laten verzorgen. In totaal heeft dat 384 vragen (tot eind 2010) bij de bonden opgeleverd;
- *digitale vragenlijst 1-meting*;
- *(draagvlak) verdiepend onderzoek* naar o.a. succes- en faalfactoren in het schoolactief worden/zijn;
- *uitwisseling ondersteuningsconcepten* door de bonden rondom de concrete ondersteuning van hun verenigingen;
- *andere samenwerkingsverbanden* waarbij bonden samen aan hun persoonlijke doelstelling(en) werken.

Evaluatie en 1-meting

Elke bond moest voor het bepalen van de status voor 2011 (sportsubsidies.nl) een evaluatieprotocol over 2010 invullen, alsmede de resultaten van de 1-meting aanleveren. Uit een reflectie op die 1-meting valt – weliswaar voorzichtig – het volgende te concluderen:

- er zijn inmiddels meer dan 600 schoolactieve verenigingen bij de bonden in beeld;
- de verenigingen verzorgen in bijna alle gevallen het merendeel van het sportaanbod binnen het primair onderwijs, maar ook de andere onderwijsvelden (en dan met name het voortgezet onderwijs) zijn vertegenwoordigd;
- er is een grote diversiteit in motieven om met het onderwijs samen te werken en dus niet alleen vanuit het oogpunt ‘ledenwerving’;
- het sportaanbod wordt door veel verschillend kader (van vrijwillig tot en met combinatiefunctionarissen) aangeboden, maar wel is er in de meeste gevallen sprake van deskundig (geschoold) kader, niveau 3;
- groepsgrootte varieert van 18 t/m 36 deelnemers, met een gemiddelde dat ligt tussen de 20 en 24 deelnemers;

Collectieve communicatie en publicaties

De deelnemende bonden hebben nadrukkelijk met hun verenigingen over actieve participatie en ondersteuning gecommuniceerd. Via nieuwsbrieven, artikelen, mailings en op studiedagen werden verenigingen uitgedaagd zich aan te melden voor ondersteuning. Verenigingsondersteuners zijn geïnformeerd en opgeroepen met de resultaten uit de nulmeting (potentiële schoolactieve verenigingen) aan de slag te gaan. In 2010 is met name ingestoken op het inspireren van het onderwijs (directies en vakdocenten) en het oproepen om op lokaal niveau met verenigingen in gesprek te gaan, parallel aan de ondersteuning aan sportzijde. Dat gebeurde o.a. door het verzorgen van workshops en presentaties op studiedagen en door aan te sluiten bij

andere projecten binnen het beleidskader zoals Vmbo in beweging, bij het project certificering sportactieve scholen en het thema Schoolsport van het (deel)project 'Bewegen en Sport in het mbo'.

Effectiviteit Interventies – NISB / het Mulier Instituut / TNO

Project	Effectiviteit Interventies
Projectleider	NISB, TNO en het Mulier Instituut
Doelstelling	Voorwaarden scheppen voor het vergroten van het gebruik van kwalitatief goede en bewezen effectieve sport- en beweeginterventies in de setting onderwijs of sport. Het gaat hierbij om interventies die tot doel hebben om het sport- en beweeggedrag onder jeugdigen van 4 tot 23 jaar te stimuleren of die door middel van sport en bewegen bijdragen aan het terugdringen van overgewicht, onderwijs(leer)achterstanden of schooluitval dan wel het bevorderen van talentontwikkeling onder jeugdigen.

In de analyse van knelpunten, die is uitgevoerd voorafgaand aan het opstellen van het beleidskader, werd geconstateerd dat sport en bewegen door scholen en sportverenigingen onvoldoende benut worden om onderwijs-, opvoedings- en gezondheidsdoelen na te streven. Daarnaast is er te weinig bekend over de (kosten)effectiviteit van interventies waarbinnen sport en bewegen als middel worden ingezet. In de analyse wordt dan ook geconstateerd dat er meer aandacht nodig is voor het ontwikkelen, toetsen en uitdragen van effectieve sport- en beweeginterventies op deze terreinen.

Tranche 1: toekenning ondersteuningstrajecten

De inventarisatie en de beoordeling van zowel de interventiebeschrijvingen (werkbladen) als de ondersteuningsaanvragen van tranche 1 zijn in 2010 volledig afgerond. De kwaliteit van de interventies bleek, zoals ook al aangegeven in de eerste voortgangsrapportage van 2010, over de gehele linie lager dan van tevoren was ingeschat. Om toe te werken naar een selecte groep van goed onderbouwde en effectieve interventies wordt met name veel geïnvesteerd in het doorontwikkelen (ondersteuningstraject 1) en opzetten van een gedegen monitoring- en evaluatieplan (ondersteuningstraject 2). Uiteindelijk hebben 21 interventies vanuit tranche 1 ondersteuning ontvangen ter verbetering van de kwaliteit en effectiviteit van de interventie. Het merendeel van de interventies heeft betrekking op het voorkomen van overgewicht en het verhogen van het percentage kinderen dat voldoet aan de beweegnorm. Uit tranche 1 is duidelijk geworden dat de doelstellingen op het gebied van schooluitval en talentontwikkeling te weinig aan bod komen. Voor het definitief toekennen van de subsidieaanvraag zijn er individuele samenwerkingscontracten opgesteld met de interventie-eigenaar. Hieraan is ook een sanctionering gekoppeld van 25% van het ondersteuningsbedrag.

Tranche 2: inventarisatie en beoordeling

Tijdens het inventariseren en benaderen van interventies voor tranche 2 is ingespeeld op de constatering dat vanuit tranche 1 te weinig interventies op het gebied van schooluitval en talentontwikkeling zich hadden aangemeld. Naast alle geïnventariseerde interventies vanuit tranche 1, zijn daarom ook specifiek in kaart gebrachte interventies, die zich door middel van sport en bewegen richten op schooluitval en talentontwikkeling, benaderd. Daarnaast is veelvuldig gebruik gemaakt van nieuwsbrieven van NISB en (platform) partners met de oproep om kwalitatief beloftevolle interventies aan te melden voor Effectiviteit Interventies. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in 49 nieuwe aanmeldingen en interventiebeschrijvingen. De beoordelingscriteria zijn wat aangescherpt en een goed uitgevoerde procesevaluatie werd verplicht gesteld. Eind 2010 hebben zowel onze interne beoordelingsgroep als de onafhankelijke commissie 34 interventies beoordeeld op de door ons opgestelde beoordelingscriteria. Uit deze groep van 34 zijn 16 interventies als

‘goed beschreven’ of ‘theoretisch goed onderbouwd’ beoordeeld en uitgenodigd om een ondersteuningsaanvraag in te dienen. De ondersteuningsplannen zullen in februari 2011 worden beoordeeld en dan vindt ook de definitieve toekenning plaats van de ondersteuningsplannen.

Tussentijdse conclusies

Tranche 1 en 2 overziend kan worden geconcludeerd dat Effectiviteit Interventies erin is geslaagd om een zeer volledig overzicht te geven van alle kwalitatief beloftevolle interventies die toe kunnen werken naar een grotere mate van effectiviteit en dat de overeengekomen ondersteuningsplannen hier een grote bijdrage aan zullen leveren. Tevens is er door de uitgebreide beoordelingscriteria en het intensieve contact met interventie-eigenaren een goed beeld ontstaan van de ondersteuningsbehoefte van interventies om een goede stap voorwaarts te maken naar een hogere mate van effectiviteit.

Daarnaast doen de gezamenlijke kennisinstituten de constatering dat de kwaliteit en daarmee effectiviteit van interventies over het algemeen wel achter blijft bij de verwachtingen. Bij de ontwikkeling en evaluatie van complexe interventies kan namelijk worden uitgegaan van een viertal verschillende evaluatiefases: (1) theoretische effectiviteit, (2) testfase, (3) volledige RCT en (4) lange termijn implementatie. Ook het Centrum voor Gezond Leven (CGL) hanteert verschillende fases met een vergelijkbare inhoud: theoretisch effectief, waarschijnlijk effectief, effectief en kosten-effectief. Mede hierop heeft Effectiviteit Interventies haar beoordelingscriteria voor de interventiebeschrijvingen (werkblad) als de ondersteuningsaanvragen gebaseerd. De uitkomsten van tranche 1 en 2 heeft veel inzicht gegeven in de daadwerkelijke stand van zaken wat betreft de mate van effectiviteit van sport- en beweeginterventies voor de jeugd. Interventies worden veelal op lokaal niveau ontwikkeld, waarbij wij constateren dat de onderbouwing en daarmee de mate van effectiviteit achter blijft bij de verwachting. Dit betekent dat interventies veelal ondersteuning nodig hebben op het inhoudelijk doorontwikkelen van de interventie en het daadwerkelijk theoretisch onderbouwen, alvorens gedacht kan worden aan het uitvoeren van een testfase (met behulp van een monitoring & evaluatie ondersteuningstraject).

Dit is ook terug te zien in de toebedeelde ondersteuningstrajecten:

Ondersteuning bij doorontwikkeling en M&E (tranche 1 en 2)	35 interventies
Effectiviteitsonderzoek (tranche 1 en 2)	2 interventies
Landelijke uitrol effectieve interventie (tranche 1 en 2)	1 interventie

In totaal zijn in tranche 1 en 2 76 aanvragen behandeld waarin relevante interventies werden beschreven. Hieruit zijn in totaal 38 interventies geselecteerd die voldeden aan de criteria. De beoordeling van de ondersteuningsaanvragen van tranche 2 bevindt zich in de eindfase. Duidelijk is al wel dat er vanuit tranche 2 geen interventies aanspraak zullen maken op de ondersteuning voor een uitvoerig wetenschappelijk onderzoek of landelijke uitrol.

De algehele kwaliteit van interventies zoals bedoeld binnen het beleidskader blijft dus achter bij de verwachtingen. Dit heeft mede tot resultaat dat het aantal interventies dat daadwerkelijk de stap kan maken naar bewezen effectiviteit door middel van een uitvoerig wetenschappelijk onderzoek achter blijft bij de verwachtingen. Vervolgens blijft het aantal interventies dat geschikt is voor landelijke uitrol (lees: die bewezen effectief zijn) dus ook achter. Veel interventies worden momenteel alleen nog op lokaal niveau uitgevoerd. De overdracht naar andere locaties/settings vereist nog veel ondersteuning en verreweg de meeste interventies hebben ook nog geen visie ontwikkeld op het landelijk implementeren van de interventie. Hier zal in 2011 dan ook de aandacht naar uitgaan.

In 2010 heeft ook een nauwere samenwerking met CGL verder gestalte gekregen. Effectiviteit Interventies werkt met de geselecteerde interventies toe naar het uiteindelijk verkrijgen van het certificaat 'theoretisch onderbouwd' of '(waarschijnlijk) effectief' dat wordt toegekend door het erkenningstraject van CGL. Daartoe zijn in 2010 de afspraken gemaakt tussen Effectiviteit Interventies en CGL om deze erkenningstrajecten vorm te geven.

Sport Lokaal Samen – VSG

Project	Bevordering Lokale Netwerkvorming
Projectleider	Vereniging Sport en Gemeenten (VSG)
Doelstelling	Het versterken van lokale netwerken van Sport en Onderwijs. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar achterstandswijken.

Na vier voorlichtingsbijeenkomsten in mei en juni 2010 werden door de projectgroep in augustus de 19 gemeenten geselecteerd die in aanmerking kwamen voor deelname in de *eerste tranche* van Sport Lokaal Samen (SLS). Deze 19 geselecteerde gemeenten (zie www.sportlokaalsamen.nl) zijn in september 2010 van start gegaan.

In november en december 2010 zijn opnieuw informatiebijeenkomsten georganiseerd voor gemeenten die geïnteresseerd waren in deelname aan de *tweede tranche* van het project. De sluitingsdatum voor de tweede tranche is 1 februari 2011. In het afgelopen half jaar hebben ongeveer 35 gemeenten te kennen gegeven te overwegen een aanvraag in te dienen.

In 2011 worden voor beide tranches 'uitrolbijeenkomsten' georganiseerd waarin deelnemende gemeenten ervaringen kunnen uitwisselen.

Ondersteuners

Aan de geselecteerde gemeenten zijn door VSG ondersteuners toegewezen. In de eerste tranche zijn de ondersteuners geleverd door provinciale sportraden (6) en NISB (2). De ondersteuners begeleiden de gemeenten gedurende het hele proces: van het maken van een plan van aanpak tot en met de evaluatie aan het eind. De adviseurs/ondersteuners, werkzaam binnen een tranche, komen twee keer bij elkaar voor uitwisseling van ervaring en eventuele bijscholing.

De eerste bijeenkomst heeft plaatsgevonden op 11 november 2010. Tijdens deze bijeenkomst is voor elk traject de stand van zaken besproken, zijn ervaringen uitgewisseld en is het gebruik van het ondersteuners-logboek toegelicht. Een aantal succes- en faalfactoren worden al zichtbaar: afstemming van doelen, verwachting omtrent rollen, continuïteit in bemensing, beslissingen nemen met mandaat, communicatie, goede netwerken met korte lijnen en afstemming met andere projecten en activiteiten. Bij het merendeel van de lokale partijen is sprake van veel enthousiasme. Sommige willen wel op de hoogte gehouden worden maar nog niet participeren in de uitvoering.

Digitaal logboek

Zowel de 40 trajecten binnen de gemeenten als het gehele project wordt gemonitord door het Mulier Instituut. Daarvoor is een digitaal logboek ontworpen door het Mulier Instituut. Het wordt door de adviseurs tijdens het traject ingevuld om successen en knelpunten te verzamelen of op het spoor te komen. Daardoor kunnen het Mulier Instituut en de projectleider het verloop van het proces van netwerkvorming binnen de gemeenten volgen. De ondersteuners leveren elke maand een logboek aan bij het Mulier Instituut, waarna zij de samenvatting onder de betrokkenen rondstuurt.

De aanvragen van de geselecteerde gemeenten sluiten in het algemeen goed aan bij al lopende initiatieven. Er zijn wel verschillen in de mate waarin alle beoogde samenwerkingspartners al daadwerkelijk bij het proces betrokken zijn. Bovendien verschillen de aanvragen in de gekozen doelen. Genoemd worden: bereiken percentage beweegnorm, sportparticipatie verhogen, overgewicht terugdringen, schooluitval bestrijden, talentontwikkeling bevorderen, gezonde leefstijl, structurele samenwerking, versterking verenigingen en vernieuwend sportaanbod PO/VO.

Door de projectleider is op diverse regionale vakoverleggen van sportbeleidsambtenaren het project ter sprake gebracht. Diverse gemeenten zijn bezocht om het project onder de aandacht te brengen. Tijdens het LEA-congres in januari is een presentatie over SLS gehouden. Bij diverse organisaties of projectleiders van relevante projecten is informatie gegeven over het belang van het project - GSF, VMBO in beweging, NSA, NIGZ/LokaalActief en Nationale Sportweek.

Tijdens elk SportLokaal wordt een gemeente, die meedoet aan het traject, samen met de betrokken partijen en ondersteuner onder het voetlicht gebracht. Verder is ook de ondersteunersbijeenkomst een keer aan bod gekomen.

Wetenswaardigheden die voortkomen uit de logboeken kunnen in VSG-nieuws vermeld worden.

VMBO in beweging – NISB

Project	VMBO in beweging
Projectleider	NISB
Doelstelling	In 2012 op tachtig scholen integraal sport- en beweegaanbod creëren voor inactieve leerlingen op en rondom school. Met betrekking tot deze scholen wordt gestreefd naar een stijging van het aantal inactieve leerlingen dat aan de beweegnorm voldoet met 10%. Tevens is de doelstelling om de sport- en beweegactiviteiten structureel in te bedden in het schoolaanbod.

De deelnemende scholen zijn verdeeld in elf regionale netwerken, waarbij elk netwerk uit ongeveer zeven scholen bestaat. Binnen de netwerken komen allerlei onderwerpen aan bod zoals kennisdeling, informatie door externe experts, theorie over veranderingsprocessen en intervisie, etc.. De scholen van de tweede tranche zijn meteen na de zomervakantie in 2010 gestart en hebben zich aangesloten bij een van de netwerken. Ongeveer 70% van de deelnemende scholen heeft de training 'Alle Leerlingen Actief' gevolgd. Van de 79 scholen die de samenwerkingsovereenkomst hebben getekend zijn er vier gestopt om school-interne redenen, zoals ander schoolbeleid of personele wijzigingen.

Alle scholen hebben met advies van hun regiocoaches een school- en een leerlingscan gemaakt en een plan van aanpak opgesteld. De scholen uit de eerste tranche zijn in het najaar van 2010 gestart met de uitvoering van dit plan. De scholen uit de tweede tranche starten in januari 2011 met de uitvoering van de activiteiten.

De contracten met de vijf regiocoaches zijn verlengd tot eind 2011. In 2010 zijn er in totaal zes bijeenkomsten geweest met de regiocoaches, NISB en KVLO. Vier daarvan vielen in de tweede helft van 2010 en sloten aan op de inhoud van de netwerkbijeenkomsten met de deelnemende scholen.

Schoolscan

De gegevens die zijn voortgekomen uit de schoolscans zijn opgenomen in een database. Ten eerste met het doel deze gegevens te vergelijken met de gegevens uit de eindmeting die in 2012 wordt uitgevoerd. Ten tweede om de gegevens te kunnen onderwerpen aan een beknopte analyse per regio. De uitkomsten van de analyses zijn beschikbaar gesteld aan de regiocoaches en stellen hen in staat, naast de individuele hulpvragen van de scholen, ook goed in te kunnen spelen op de algemene tendens in de groep. Uit de schoolscans komt naar voren dat scholen vooral hulp vragen bij het verkrijgen van middelen om sport- en beweegaanbod te realiseren, bij het opstellen en evalueren van beweegbeleid, bij het opzetten van promotie-activiteiten of bij het geven van voorlichting over een actieve leefstijl. Verder blijkt uit de scans dat scholen vooral samenwerken met commerciële sportaanbieders, sportopleidingen en de gemeente.

Leerlingscan

De leerlingscan is uitgevoerd door TNO. In totaal hebben 27.000 leerlingen van 78 scholen de scan ingevuld. Uit de scans blijkt dat Vmbo- leerlingen van de deelnemende scholen evenveel bewegen als het landelijk gemiddelde. Allochtone meisjes en oudere leerlingen doen relatief weinig aan bewegen. Verder geven veel leerlingen aan dat ze meer gymlessen en een breder sport- en beweegaanbod willen op school. Het onderzoeksrapport is half januari opgeleverd en is te downloaden via <http://kic.nisb.nl/site/catalogus/show/11925>. De 1-meting is inmiddels in voorbereiding.

Toolbox

Voor dit project is een speciale site ontwikkeld (www.vmboinbeweging.nl) waar de deelnemende scholen terecht kunnen voor uiteenlopende informatie. Een prominente plek is ingericht voor de toolbox. Deze toolbox bevat documenten en handige links en vormt een praktisch hulpmiddel voor scholen bij het ontwikkelen van een meer integraal sport- en beweegbeleid. De toolbox bestaat uit meerdere hoofdstukken. In de eerste helft van 2010 zijn vooral de hoofdstukken 'voorbereiden', 'analyseren' en 'bepalen' gevuld met voorbeeld-documenten van deelnemende scholen. In 2011 moet de nadruk meer komen te liggen op het hoofdstuk 'uitvoeren'.

Er is geconstateerd dat scholen meer gebruik van de toolbox zouden kunnen maken. In 2011 zullen daarom extra communicatie-inspanningen verricht worden om de scholen te informeren over de toolbox en hen meer te verleiden om er goede voorbeelden, inspiratie en kennis te zoeken.

Naast de toolbox is er een poster gemaakt waarmee scholen kunnen laten zien dat ze deelnemen aan het project Vmbo in beweging en hun aanbod kunnen presenteren richting de leerlingen.

Monitoring en evaluatie / Brede Analyse

Monitoring beleidskader – TNO / het Mulier Instituut

In het eerste halfjaar van 2010 zijn de gegevens verzameld voor de nulmeting, waarin de beginsituatie met betrekking tot de doelstellingen van het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs wordt beschreven. Alle projectleiders hebben hun gegevens aangeleverd en op basis daarvan hebben TNO en het Mulier Instituut een eerste concept van de rapportage over de nulmeting aangeleverd per 1 juli 2010.

Na reacties van alle betrokkenen is een volgend concept besproken in het projectleidersoverleg op 1 september en daarna in het voltallige platformoverleg op 8 september. De opmerkingen die daaruit naar voren kwamen, zijn verwerkt in het definitieve rapport dat werd aangeboden op 8 oktober (TNO-rapport KvL/GB 2010.049). Deze versie is besproken met de ministeries van OCW en VWS op 22 oktober.

In dit rapport staat met betrekking tot de projecten uit het beleidskader het volgende beschreven: de doelstellingen, de stand van zaken aan het begin van de projectperiode, de wijze waarop monitoring en evaluatie plaatsvindt binnen de projecten en tot slot de resultaten die op basis daarvan zijn te verwachten bij scholen, gemeenten en sportverenigingen met betrekking tot bereik, ondernomen initiatieven en toename in kennis.

Daarnaast wordt in het algemeen onderzocht welke resultaten er gedurende de looptijd van het beleidskader zijn waar te nemen ten aanzien van de doelen uit het beleidskader. Dan wordt dus niet alleen gekeken naar de resultaten binnen de projecten, maar worden ook effecten van andere initiatieven meegenomen.

Uit het rapport komen enkele opvallende aspecten naar voren:

- Alle projecten die binnen het beleidskader worden uitgevoerd richten zich in eerste instantie op het realiseren van meer bewegen van kinderen en jongeren vanuit de school. Het valt daarom te verwachten dat gedurende de looptijd van het beleidskader vooral op die hoofddoelstelling effecten zullen worden waargenomen. Het leveren van een bijdrage aan kabinetsdoelen op het gebied van overgewicht, schooluitval en talentontwikkeling wordt wel in alle projecten genoemd, maar aan deze andere doelen wordt doorgaans in lijn met de bedoelingen van het beleidskader vooral indirect een bijdrage nagestreefd.
- De initiatieven binnen de projecten van het beleidskader lijken zich vooral te richten op leerlingen van het vmbo en mbo en in mindere mate op leerlingen uit het primair onderwijs (PO). Het zou echter nog kunnen blijken dat keuzes van partijen binnen de projecten Sportaanbod voor het Onderwijs en Sport Lokaal Samen een ander beeld geven.
- Van de jongeren van 4-11 jaar voldoet 54,4% aan de beweegnorm (combinorm). Van de jongeren van 12-17 is dat 41,6% en van de jongeren van 18-23 jaar 62,1%. Dat laatste is natuurlijk erg opvallend en is het gevolg van het feit dat er voor deze leeftijdsgroep wordt gewerkt met de volwassenennorm voor gezond bewegen (30 in plaats van 60 minuten matig intensief bewegen). In het kader van de hoofddoelstelling van het beleidskader die stelt dat minimaal 50% van de jongeren voldoet aan de combinorm, en vanwege de wens om resultaten tussen leeftijdsgroepen goed te kunnen vergelijken, is besloten om voor alle jongeren tot 23 jaar de NNGB van 60 minuten per dag te hanteren.
- Van de jongeren van 4-17 jaar heeft 7,8% overgewicht en 3,3% obesitas. Bij jongeren van 18-23 jaar gaat het om respectievelijk 18,8% en 4,7%. De cijfers zijn voor bepaalde etnische groepen echter nog veel verontrustender. Met name jongeren van Turkse en Marokkaanse afkomst hebben veel vaker overgewicht of obesitas.
- De cijfers met betrekking tot schooluitval (vroegtijdig schoolverlaten zonder startkwalificatie en ongeoorloofd schoolverzuim) worden heel langzaam wat gunstiger. Dat komt deels door betere registratie en een breed pakket aan acties op dit terrein. Omdat de exacte bijdrage van het platform aan deze cijfers

niet aangetoond kan worden, is besloten om gedurende de rest van het beleidskader niet langer te monitoren op de bijdrage aan schooluitval. Dit betekent uiteraard niet dat er in de diverse projecten geen aandacht meer aan geschonken wordt.

- Het proces van 'doorstoten naar de top' van sporttalenten is complex en duurt langer dan binnen de tijd van het beleidskader kan worden vastgesteld. Bovendien zijn de criteria voor toekenning van een status als topsporter of topsporttalent in 2009 aangepast. Om die redenen is ook voor de doelstelling om de doorstroming van sporttalent te bevorderen, besloten om daar binnen dit beleidskader niet langer op te monitoren, maar wel door te gaan met alle activiteiten die een bijdrage aan de doelstelling kunnen leveren.

In de eerste helft van 2011 wordt een 1-meting gedaan in het kader van monitoring en evaluatie en in 2012 volgt de eindmeting. De voorbereiding voor de 1-meting is in volle gang.

Brede Analyse – het Mulier Instituut

Bij de ministeries van OCW en VWS bestond de behoefte om, met het oog op het ontwikkelen van een nieuwe beleidsagenda op het gebied van sport, bewegen en onderwijs voor de jaren na 2012, inzicht te krijgen in de stand van zaken en vorderingen op dit beleidsterrein. Daarop hebben de ministeries het verzoek neergelegd bij het Mulier Instituut om een Brede Analyse 2010 uit te voeren. Het resultaat van deze Brede Analyse 2010 is neergeslagen in het rapport 'Sport, Bewegen en Onderwijs, kansen voor de toekomst' (Lucassen et al, 2010).

In deze Brede Analyse 2010 gaat het zowel om de feitelijke situatie met betrekking tot het beleidsthema, als om de tevredenheid van betrokkenen daarover, het effect van de Impuls brede scholen, sport en cultuur en factoren die het gewenste toekomstbeeld mogelijk in de weg kunnen staan. De ministeries zijn daarbij ook op zoek naar een nieuwe visie op 'sport op en om school'.

In eerste instantie is in de eerste helft van 2010 getracht gebruik te maken van bestaand cijfermateriaal uit eerdere onderzoeken, waaronder het onderzoek School, Bewegen en Sport. Aanvullend kwantitatief onderzoek is gedaan bij scholen voor basis- en voortgezet onderwijs en bij ouders van leerlingen in het basis-, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Voor het verkrijgen van een toekomstperspectief op sport, bewegen en onderwijs zijn aansluitend 17 gesprekken met experts gehouden. Het proces is afgerond met een werkconferentie in september 2010 om een aantal mogelijke toekomstscenario's te bespreken en door te ontwikkelen. Het eindrapport is in november 2010 aangeboden aan de opdrachtgevers.

Het rapport Brede Analyse 2010 bestaat uit vier delen. 1) Een analyse van relevante maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen. 2) Een analyse van de actuele stand van zaken van sport- en beweegactiviteit van jongeren en het voor hen beschikbare aanbod. 3) Verder reikende ambities met sport en bewegen op school als middel. 4) Mogelijke toekomstbeelden voor sport, bewegen en onderwijs.

In het kort hier de voornaamste conclusies:

- De oorspronkelijke doelstelling van de Alliantie School & Sport – in 2010 kan op 90% van alle scholen ieder kind elke dag een uur bewegen of sporten – is bij lange na niet gerealiseerd. Hoewel er op diverse fronten stappen voorwaarts zichtbaar zijn, zijn de vorderingen nog beperkt.
- Zowel qua personele (met name in basisonderwijs en mbo) en materiële voorwaarden (alle onderwijstypen) om meer scholieren tot duurzame sport- en beweegactiviteit te bewegen, valt er nog veel te verbeteren. Recente projecten als BSI en BOS hebben wel samenwerking tussen partners op gang gebracht, maar vooralsnog is dat meer incidenteel dan structureel. De bereidheid om samen te werken is gegroeid,

maar ieder werkt voorlopig vanuit een eigen focus, achtergrond en condities. Hetzelfde geldt voor de inbedding in gemeentelijk beleid. Aanwezigheid van combinatiefunctionarissen resulteert vooral in een iets breder aanbod van sport- en beweegactiviteiten, binnenschools maar vooral naschools.

- Bij de verkenning van de bredere benutting van sport en bewegen als middel voor het bereiken van een aantal belangrijke doelen als participatie, maatschappelijke integratie, beperken van overgewicht, beperken van schooluitval en leerachterstanden en de ontwikkeling van toptalent, heeft men zich beperkt tot het schetsen van de actuele problematiek en de wijze waarop sport en bewegen een rol gegeven wordt. Over de feitelijke bijdrage van sport en bewegen aan het oplossen van genoemde problemen is nog weinig bekend.
- Voor de toekomst wordt het scenario 'van fundament naar eigen beweegtalent' als leidend gezien door alle experts. Ieder kind heeft recht op zijn eigen voor hem/haar optimale ontwikkelingsproces ten aanzien van sport en bewegen. Op jongere leeftijd moet daarvoor vooral een basis worden gelegd, in het voortgezet en het middelbaar beroepsonderwijs vindt een verschuiving plaats naar een meer vraagvolgende aanpak. De andere perspectieven (actieve leefstijl centraal, sport een leven lang en brede scholen centraal) worden meer gezien als ondersteunend of aanvullend.
- Om in de toekomst echte resultaten te kunnen boeken pleiten de experts voor meer regelgeving of resultaatgerichte taakstelling, hoewel zij zich realiseren dat dat strijdig is met het huidige beleid van autonomie voor scholen. De huidige situatie wordt als te vrijblijvend beoordeeld. Op iedere school zou een beweegteam gevormd moeten worden met een vakleerkracht of een evenredig gekwalificeerde combinatiefunctionaris als spil.
- Tot slot biedt het rapport enkele aanknopingspunten voor de continuering en versterking van het huidige op samenwerking met betrekking tot sport, bewegen en onderwijs gerichte beleid. Met als doel om met vereende krachten de kansen te benutten die zich nu voordoen.

Werkwijze van het platform

Overleg

In het tweede halfjaar van 2010 zijn er twee reguliere platformoverleggen geweest, op 8 september en op 10 november. Tijdens deze overleggen zijn lopende zaken besproken met betrekking tot de vijf deelprojecten, de monitoring en evaluatie, de Brede Analyse, communicatie en financiën. Verder is in deze overleggen gesproken over de voortgangsoverleggen met de ministeries van OCW en VWS, over de voortgang met betrekking tot de werkgroepen (zie 'Werkgroepen' hieronder) en over actuele zaken rondom het platform. Eén keer heeft het overleg plaatsgevonden op Nieuw Welgelegen, een vernieuwende multifunctionele sportaccommodatie in Utrecht. Een rondleiding over het complex maakte deel uit van de bijeenkomst. Eén keer hebben we extra tijd genomen voor het overleg om met elkaar te kunnen spreken over een visie op de toekomst van sport, bewegen en onderwijs. Bij die gelegenheid is ook de stand van zaken met betrekking tot de *Impuls brede scholen, sport en cultuur* besproken.

Werkgroepen

In de eerste helft van 2010 heeft het platform drie kortlopende werkgroepen opgericht met het doel drie voor het platform belangrijke onderwerpen te verkennen: *sportaccommodaties, gekwalificeerd personeel en volgsystemen*. De werkgroepen hebben vervolgens een aantal knelpunten gesignaleerd en oplossingsrichtingen aangedragen (zie 2de tussenrapportage).

In de tweede helft van 2010 is in een andere vorm vervolg gegeven aan de uitkomsten van de werkgroepen, mede in het licht van de te voeren discussie over een visie op de toekomst van sport, bewegen en onderwijs. Ten aanzien van de volgsystemen is TNO aan de slag gegaan met een inventarisatie van bestaande volgsystemen die jongeren volgen op één of meer van de doelen zoals vermeld in het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs. De definitieve rapportage hierover wordt begin 2011 verwacht.

Ten aanzien van de behoefte aan vernieuwende multifunctionele sportaccommodaties hebben InnoSportNL en TNO al in een eerder stadium te kennen gegeven een behoefteninventarisatie te willen doen. In het najaar van 2010 is hierover overleg geweest en begin 2011 komen TNO en InnoSportNL met een voorstel voor een onderzoek dat in de eerste helft van 2011 moet worden uitgevoerd.

Visievorming toekomst sport, bewegen en onderwijs

Reeds in de beginperiode heeft het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs aangegeven haar opdracht ruimer op te willen vatten dan enkel het uitvoeren van de in het beleidskader gedefinieerde projecten en een aantal aanvullende doelstellingen geformuleerd:

- het bevorderen van samenwerking tussen de leden van het platform;
- het creëren van een samenhangend aanbod aan bewegen en sport voor jongeren;
- het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op de verdere ontwikkeling van beleid ten aanzien van sport, bewegen en onderwijs na afloop van het beleidskader.

In de tweede helft van 2010 heeft het platform een aanvang genomen met de laatste doelstelling, het ontwikkelen van een gezamenlijke visie. Op verzoek van de ministeries van OCW en VWS heeft het platform deze visie neergelegd in een beknopte visienotitie die in november 2010 aan de departementen is aangeboden. Tijdens de platformoverleggen was het ontwikkelen van zo'n visie een terugkerend onderwerp van gesprek. In november 2010 heeft vervolgens een uitgebreider platformoverleg plaatsgevonden om deze visie op de toekomst van sport, bewegen en onderwijs expliciet met elkaar te kunnen bespreken. Belangrijke input voor

dit overleg vormden de door platformleden georganiseerde expertmeetings die voorafgaand aan dit overleg hebben plaatsgevonden. In mei en juni 2010 organiseerde SLO samen met de KVLO en ALO's twee scenario-conferenties in het kader van het project 'Toekomstvisie LO 2028', gevolgd door een expertmeeting in september, georganiseerd door het Mulier Instituut, in het kader van de Brede Analyse 2010.

Heel globaal trekt het platform de volgende conclusies:

- Er is grote overeenstemming binnen het platform en daarbuiten dat voldoende bewegen en sporten voor jongeren buitengewoon belangrijk is en er zijn al veel goede initiatieven ontwikkeld om dat te bereiken. Er is echter nog steeds een substantiële groep jongeren die onvoldoende beweegt en in die zin hebben alle goede initiatieven nog niet het gewenste resultaat opgeleverd.
- Een belangrijke reden daarvoor is dat het stimuleringsbeleid tot dusverre projectmatig werd ingezet. Het platform pleit voor een structurele, duurzame aanpak op de langere termijn met minder accent op het ontwikkelen van interventies en meer accent op implementatie en opschaling.
- Daarin moet betere aansluiting gezocht worden bij de eigen doelstellingen van het onderwijs zelf. Dat levert namelijk betere betrokkenheid van het onderwijs, een doorlopende ontwikkeling van jongeren en betere resultaten op.
- Verder kan de samenwerking tussen sectoren op alle niveaus beter. Het beleid is in Nederland vooral versnipperd en verkokerd. Het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs zelf is slechts een stap op weg naar betere samenwerking. Die samenwerking kan worden uitgebreid, waarbij beter afgestemd kan worden op parallelle ontwikkelingen.
- Om een en ander kansrijk te maken is het wel noodzakelijk dat randvoorwaarden ten aanzien van personeel, accommodaties, sport- en beweegaanbod en leerlingvolgsystemen worden verbeterd.

Communicatie

Externe en interne communicatie

Externe communicatie

De afgelopen maanden is veel aandacht besteed aan externe communicatie over het platform en de projecten. Vooral aan het einde van de zomer was er sprake van een communicatiepiek.

Vanwege de vervroegde verkiezingen kon er voor de zomer geen sprake zijn van werkbezoeken met bewindspersonen, maar de (in)formatie voor de vorming van een nieuw kabinet was uiteraard wel in volle gang. In augustus verstuurde het platform een 'brief aan de formateur' om aandacht te vragen voor sport, bewegen en onderwijs bij de formatie (zie www.geachteformateur.nl). Een radio-interview met Karin van Bijsterveld op BNR begeleidde de brief. De brief was een uitvloeisel van een flyer waarin het belang van sport, bewegen en onderwijs nog eens werd benadrukt op basis van de resultaten van het platform tot op dat moment. Op 7 september was de landelijke kick-off van het project Sport Lokaal samen in Zutphen en op 29 september de landelijke start van VMBO in Beweging op het Aloysius College in Den Haag. Bij het laatste evenement was Richard Krajicek, ambassadeur van het platform, aanwezig. Aan beide evenementen werd in de pers ruim aandacht besteed. Daarnaast trok ook het verschijnen van het Trendrapport Bewegen en Gezondheid van TNO veel landelijke media-aandacht. Tot slot zijn op de Dag van het Sportonderzoek door diverse platformleden presentaties verzorgd.

De diverse projecten worden dus steeds zichtbaarder en daar wordt door de communicatiemedewerkers van de platformpartijen ook bewust op gestuurd. Bovendien ondersteunen de partijen elkaar daarbij door in hun magazines en nieuwsbrieven aandacht te besteden aan elkaars activiteiten. Dit gebeurt ook door parallelle organisaties als het Convenant Gezond Gewicht en SportKnowhowXL met wie contacten zijn gelegd om de krachten te bundelen.

Interne communicatie

De interne communicatie tussen projectleiders en –medewerkers onderling (uiteraard gestimuleerd door de platformbijeenkomsten, het projectleidersoverleg en de praktische samenwerking in projecten) en tussen communicatiemedewerkers onderling verliep al goed.

In augustus was er weer het halfjaarlijkse overleg tussen de communicatiemedewerkers van de platformleden. Daar werden de communicatiebanden nog weer eens aangehaald. Afsproken werd om alle platformleden te abonneren op elkaars nieuwsbrieven en dat de interne communicatie tussen projectleiders en hun afdelingen communicatie op plaatsen nog voor verbetering vatbaar was. De betrokkenheid van de communicatiemedewerkers is groot en wordt de komende periode alleen maar belangrijker. Dan zal de focus namelijk liggen op het zichtbaar maken van de resultaten van de inspanningen van het platform.

Communicatie met de ministeries van OCW en VWS

De communicatie met de beide ministeries verloopt volgens afspraak. Lopende zaken worden besproken via telefoon en e-mail en op periodieke basis vindt voortgangsoverleg plaats. In november vond een extra overleg plaats naar aanleiding van het aanbieden van het visiedocument van het platform aan de ministeries.

Financiën

Direct na de zomer van 2010 is het proces afgerond waarin de financiële verantwoordelijkheid met betrekking tot de projecten in het beleidskader werd overgeheveld van SLO naar het ministerie van OCW. Alle projectleiders hebben een nieuwe goedkeuring op hun projectplannen ontvangen en er zijn afspraken gemaakt over de nieuwe wijze van rapporteren en verantwoording afleggen over de besteding van middelen. Daarbij is wel de afspraak gemaakt dat de onderlinge wijze van rapporteren over projecten aan het platform en het gezamenlijk goedkeuring verlenen aan de jaarlijkse begrotingen door het platform gehandhaafd blijft. Ook zijn delen uit de projectmiddelen gereserveerd voor een post 'gezamenlijke platformactiviteiten'. Het beschikbare budget is bestemd voor het uitvoeren van activiteiten die op basis van voortschrijdend inzicht door het platform belangrijk worden gevonden, maar niet in het beleidskader of in één van de projectplannen zijn opgenomen. Dit budget voor gezamenlijke platformactiviteiten is ondergebracht bij SLO.

Bijlage: Visienotitie sport, bewegen en onderwijs

Sport, Bewegen en Onderwijs met beleid:

Naar een duurzame aanpak met doorlopende leerlijnen en accent op implementatie en opschaling

7 december 2010

Inleiding

Iedereen is het erover eens dat het belangrijk is dat jongeren voldoende sporten en bewegen. Ook is men het erover eens dat de school de plek bij uitstek is om hier een positieve impuls aan te geven. De afgelopen jaren zijn veel goede initiatieven opgezet om jongeren meer aan het sporten en bewegen te krijgen en is zichtbaar voortgang geboekt. Desondanks zijn er ook nu nog jongeren die nog niet voldoende bewegen. De tot nu toe gebruikelijke aanpak schiet tekort om een volgende stap te kunnen maken. Hiervoor is een koerswijziging nodig in de aanpak op het gebied van sport, bewegen en onderwijs. In dit document zetten wij onze visie op deze aanpak uiteen. Daarmee willen we het fundament leggen voor een structurele versterking van de verbinding tussen sport en bewegen en onderwijs.

Sport en bewegen, een zaak van belang voor individu én maatschappij

Het belang van sport en bewegen voor jongeren staat buiten kijf. Sport en bewegen is allereerst gewoon fijn om te doen. Jongeren kunnen zich dankzij sport en bewegen – mits goed gearrangeerd en begeleid – gezonder en sociaal ontwikkelen. Sport en bewegen zijn bij uitstek activiteiten om samen met anderen te doen. Sport en bewegen in sociaal verband biedt tevens de gelegenheid voor jongeren om te ontdekken wie zij zijn en waar hun talenten en grenzen liggen, ook ten opzichte van anderen. Daarnaast geldt dat gezonde jongeren zich over het algemeen beter voelen over zichzelf. En dat is erg belangrijk, want wie goed in zijn vel zit, kan beter functioneren en presteert ook beter. Op het sportveld, in de klas, als burger in de maatschappij en als toekomstig werknemer. Kortom, sport en bewegen leveren een significante bijdrage aan de individuele ontwikkeling van jongeren.

Maar het spreekt voor zich dat ook scholen en de maatschappij als geheel hiervan profiteren. Voor scholen vertaalt zich dit in betere schoolprestaties en minder schooluitval. Voor de economie betekent het dat we meer kunnen doen met minder middelen. Immers, werknemers die beter presteren leveren meer rendement op. Daarnaast vormen sport en bewegen een krachtig sociaal bindmiddel. Bovendien leren jonge mensen mede door sport belangrijke maatschappelijke waarden en normen. Sport en bewegen dragen op die manier in belangrijke mate bij aan de integratie en participatie van jongeren in de samenleving.

Basis voor succes is er

Het afgelopen decennium zijn we in Nederland echt werk gaan maken om het belang van sport en bewegen onder de aandacht te brengen en mogelijkheden te creëren voor kinderen en jongeren om meer te sporten en bewegen. Dit heeft geleid tot diverse campagnes en de invoering van belangrijke regelingen als de BSI-impuls, de BOS-regeling en de stimuleringsregeling Combinatiefuncties Cultuur en Sport.

Met het Europese Jaar van Opvoeding door Sport (EYES 2004) is meer de nadruk komen te liggen op de relatie tussen sport, bewegen en onderwijs. De Alliantie School & Sport heeft vervolgens een belangrijke eerste stap gezet om de verbinding tussen sport en onderwijs te versterken. Het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs zet die lijn nu verder voort met de uitvoering van het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs. Het Olympisch Plan 2028 fungeert daarbij als een inspirerend baken aan de horizon en vormt een belangrijke katalysator voor het behalen van de ambities van het kabinet rondom sport, bewegen en onderwijs. Kortom, er is sprake van een sterk fundament om jongeren meer aan het sporten en bewegen te krijgen.

Veel goede initiatieven, maar nog niet het gewenste resultaat

De afgelopen jaren zijn veel goede initiatieven opgezet om jongeren ook echt meer aan het sporten en bewegen te krijgen. Daarin is zichtbaar voortgang geboekt. Uit diverse studies blijkt echter dat er nog steeds jongeren zijn die onvoldoende bewegen.

Wij denken dat de tot nu toe gebruikelijke aanpak op een aantal punten beter kan en concentreren ons daarbij op drie punten. Het eerste punt betreft de looptijd van interventies. In de afgelopen periode zijn talloze initiatieven ontplooid om kinderen en jongeren meer te laten sporten en bewegen. Het ontwikkelen van interventies verloopt in de regel op projectbasis en wordt gefinancierd met behulp van projectsubsidies (in toenemende mate met cofinanciering van de interventie-eigenaren). Het merendeel van deze interventies heeft echter geen duurzaam karakter. Het aflopen van projectsubsidie betekent doorgaans ook het einde van de interventie. Slechts in enkele gevallen worden interventies ook op langere termijn opgenomen in de dagelijkse werkzaamheden. Bovendien worden nieuwe subsidies dikwijls ingezet voor het ontwikkelen van nieuwe interventies, in plaats van het implementeren en verder ontwikkelen van bewezen, succesvolle activiteiten. Het gevolg van deze projectmatige manier van werken is dat beleid voor de lange termijn maar moeizaam tot stand komt.

Een tweede aspect waarop het beter kan is dat in het beleid op het gebied van sport, bewegen en onderwijs meer aansluiting gezocht kan worden bij de doelstellingen van het onderwijs zelf. Op schoolniveau gaat het dan om zaken als het realiseren van betere schoolprestaties, het terugdringen van schooluitval, het opleiden tot vitale burgers en werknemers en het creëren van een prettige en veilige leeromgeving. Op vakniveau gaat het om het aansluiten bij de doelen van het bewegingsonderwijs met als resultaat dat er doorlopende leerlijnen worden gecreëerd van binnen naar buiten de school. Scholen zien op dit moment nog onvoldoende de verbinding tussen sport en bewegen en deze kerntaken. Het gevolg is dat scholen sport en bewegen zien als iets dat erbij komt waardoor zij nog weinig enthousiast om hierin te investeren.

Het derde verbeterpunt is dat de samenwerking tussen sectoren op alle niveaus beter kan. Met het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs is duidelijk een nieuwe weg ingeslagen en dat wordt door alle partijen ook toegejuicht, maar het is nu zaak om door te pakken en de randvoorwaarden te scheppen voor sectoren om echt structureel met elkaar samen te werken.

Kortom, de tot nu toe gebruikelijke aanpak schiet tekort als we echt stappen willen maken om jongeren meer aan het sporten en bewegen te krijgen.

Hoe dan wel? Onze visie

Het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs pleit voor een koerswijziging in het stimuleren van sport en bewegen onder kinderen en jongeren. Wij adviseren een duurzame strategie die gericht is op implementatie en opschaling van bewezen effectieve interventies, het realiseren van een doorlopende ontwikkeling op een brede basis van bewegingsbekwaamheid en effectieve samenwerking tussen sectoren op alle niveaus.

Investeer in implementatie en opschaling van wat werkt

Op dit moment is een enorme hoeveelheid interventies beschikbaar voor een grote diversiteit aan doelen en doelgroepen. In de huidige beleidskaderperiode wordt de effectiviteit hiervan in kaart gebracht, en wordt gekeken voor welke doelen en doelgroepen goede interventies nog ontbreken.

Wij adviseren om in de volgende periode vooral in te zetten op het implementeren en opschalen van wat werkt en in veel mindere mate op het ontwikkelen van nieuwe interventies.

Zet de huidige lijn voort, maar betrek iedereen

Deze nieuwe aanpak vraagt om een duurzame samenwerking tussen landelijke partners op het gebied van sport, bewegen en onderwijs. Het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs wordt door alle betrokken partijen gezien als een succesvolle manier om beleidsuitvoering van de rijksoverheid gestalte te geven.

Wij adviseren daarom om deze intersectorale aanpak in de vorm van een soortgelijk platform voort te zetten op basis van een nieuw beleidskader, maar pleiten daarbij wel voor een meer duurzame aanpak. Bijvoorbeeld door te kiezen voor een eerste termijn van vier jaar, van 2012 tot en met 2016², met een evaluatiemoment aan het einde van deze termijn. Bij de uitvoering van het beleid kan de overheid zich net als nu op afstand houden.

Uiteraard moet met een nieuw beleidskader ook opnieuw afgewogen worden welke organisaties in een platform vertegenwoordigd moeten zijn.

Een punt van aandacht ten opzichte van het huidige platform is dat voor alle deelnemende organisaties een actieve rol moet zijn weggelegd bij de deelprojecten uit een nieuw beleidskader. Om te zorgen voor optimale betrokkenheid van alle deelnemende organisaties, is het uiterst belangrijk dat dat met een nieuw beleidskader duidelijk geregeld is.

Voor een omvattende aanpak is het tevens van belang om te kijken hoe er betere afstemming gevonden kan worden met activiteiten op parallelle onderwerpen, zoals het Convenant Gezond Gewicht, de invoering combinatiefuncties, de Gezonde School, de aanpak in krachtwijken of het Olympisch Vuur.

Structurele inbedding binnen de school vanaf het begin

Uiteraard zijn er naast de school ook andere contexten, in het bijzonder de sportverenigingen, maar ook de kinderopvang en het buurt- en welzijnswerk, waarin meer mogelijkheden voor sport en bewegen gecreëerd kunnen worden. De school is echter bij uitstek de plek om alle leerlingen te bereiken. Wij adviseren de komende periode te investeren in het realiseren van doorlopende leerlijnen op het gebied van sport en bewegen waarbij het sport- en beweegaanbod bovendien goed is afgestemd op het lokale aanbod buiten de school. Door kinderen op jonge leeftijd structureel te leren deelnemen aan sport en bewegingssituaties wordt het fundament gelegd voor een brede bewegingsvaardigheid en levenslange sportbeoefening en daarmee voor een actief en gezond leven.

Bovendien adviseren wij een gefaseerde aanpak met betrekking tot sport en bewegen.

In de vroege schooljaren gaat het vooral om met plezier samen te leren bewegen. In een later stadium gaat het ook om het bijbrengen van kennis over de positieve invloed van bewegen op de eigen gezondheid en de plek van sport en bewegen in het eigen leven. Een gevarieerd aanbod aan sport en bewegen draagt bij aan een prettige sfeer op school. Vitale leerlingen leveren bovendien betere schoolprestaties.

Tot slot is het ook of juist voor topsporttalenten van belang dat onder hun specifieke kwaliteiten een brede basis van bewegingsbekwaamheid ligt. Vanuit die basis kunnen ze hun talenten verder ontwikkelen en uiteindelijk excelleren op topsportniveau. Daarnaast is het voor de ontwikkeling van hun talent van groot belang dat de talenten van jonge topsporters in een vroeg stadium herkend worden en zij vervolgens gedurende hun schoolloopbaan goed worden begeleid.

Voorwaarden voor succes

Kinderen en jongeren aanzetten tot sporten en bewegen is geen eenvoudige opgave. Het realiseren van de geformuleerde ambities op dit vlak vraagt om nauwe samenwerking tussen tal van organisaties. Deze aanpak is de afgelopen jaren al ingezet, en begint inmiddels vruchten af te werpen. Een samenwerkende keten werkt het beste als één partij de regie neemt. Deze rol ligt idealiter bij de school, aangezien de school het dichtst bij de leerlingen staat. Maar dit kan de school niet alleen. Bovendien is nog niet elke school geschikt om deel te nemen aan een ketensamenwerking. De Brede School biedt de beste uitgangspositie, aangezien deze per definitie al samenwerkt met diverse partners als de gemeente, sportaanbieders, kinderopvang en buurt- en welzijnswerk. Verder kunnen combinatiefunctionarissen een sleutelrol spelen

² In het beleid dient rekening gehouden te worden met de schooljaren, die van zomervakantie tot zomervakantie lopen.

in de samenwerking op lokaal niveau tussen de diverse partners. In dat kader is het van essentieel belang dat de komende periode meer aandacht wordt besteed aan het verbeteren van de (bij)scholing van de combinatiefunctionarissen.

Daarnaast vergt een werkelijk succesvol stimuleringsbeleid voor sport en bewegen een aantal randvoorwaarden op het gebied van personeel, accommodaties, sportaanbod en een begeleidend volgsysteem.

Personeel

Van belang is verdergaande professionalisering van kader, met behoud van de kracht van de vrijwilligers in de sport, voor werken in beweegteams en voor samenwerking met buitenschoolse partners. Combinatiefuncties kunnen daar een belangrijke rol in spelen. De gewenste samenstelling van en de rolverdeling binnen beweegteams kan echter nogal variëren, afhankelijk van doelstellingen en doelgroepen. Belangrijk aandachtspunt is verder dat rechtspositionele kwesties een drempel vormen bij het aanstellen van meer professionals voor bewegen en sport in en om het onderwijs.

Accommodaties

Er is behoefte aan meer multifunctionele sportaccommodaties dichtbij de scholen en/of in de wijken. Deze accommodaties worden samen met alle potentiële gebruikers in de wijk ontworpen, gebouwd en ingericht.

Sport- en beweegaanbod

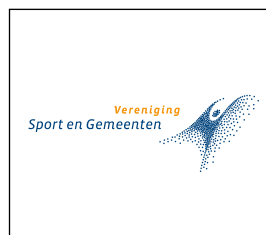
Wij adviseren om de komende periode ook aandacht te besteden aan de vraag welk aanbod voor welke groepen leerlingen het beste werkt. Met name het aanbod voor minder 'beweegcompetente' kinderen, kinderen met beperkingen, jongeren vanaf rond 14 jaar die afhaken bij de sportverenigingen, jongeren die buiten de boot dreigen te gaan vallen en allochtone jongeren (vooral meisjes) vraagt om aandacht. Daarbij moet meer gedacht worden in termen van doorlopende leer- en ontwikkellijnen vanuit het bewegingsonderwijs naar buitenschools sport en bewegen. Daar kan nog (veel) winst worden geboekt.

Volgsysteem

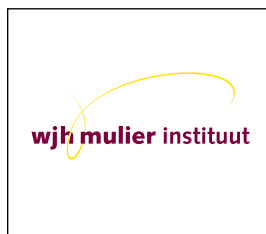
In het licht van een samenhangende ketenaanpak voor de optimale begeleiding van de ontwikkeling van jongeren in bewegen en sport, als van de wens om effectief te werken, is het wenselijk om de ontwikkeling van kinderen te bewaken met behulp van één handzaam en valide volgsysteem.

In het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs werken samen:

Koepel-, branche- en vakorganisaties

Onderzoeks- en kennisinstituten

Platform Sport, Bewegen en Onderwijs
t.a.v. Berend Brouwer
p/a Postbus 2041
7500 CA Enschede
t +31 (0)53 484 04 10
f +31 (0)53 430 76 92
e info@sportbewegenenonderwijs.nl

www.sportbewegenenonderwijs.nl